

Međimurski skladatelj Fortunat Pintarić

Brkić, Petra

Master's thesis / Diplomski rad

2020

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Teacher Education / Sveučilište u Zagrebu, Učiteljski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:147:461330>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-07-19**

Repository / Repozitorij:

[University of Zagreb Faculty of Teacher Education - Digital repository](#)

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
UČITELJSKI FAKULTET
ODSJEK ZA UČITELJSKE STUDIJE

PETRA BRKIĆ
DIPLOMSKI RAD

MEĐIMURSKI SKLADATELJ
FORTUNAT PINTARIĆ

Zagreb, srpanj 2020.

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
UČITELJSKI FAKULTET
ODSJEK ZA UČITELJSKE STUDIJE
(Čakovec)

DIPLOMSKI RAD

Ime i prezime pristupnika: Petra Brkić

TEMA DIPLOMSKOG RADA:

Međimurski skladatelj Fortunat Pintarić

MENTOR: Branimir Magdalenić, viši predavač

Zagreb, srpanj 2020.

Zahvala:

Najviše i najiskrenije se zahvaljujem svome mentoru, višem predavaču Branimiru Magdaleniću na strpljenju, vremenu i stručnim savjetima koje mi je pružio pri izradi ovog diplomskog rada.

Veliko hvala svim profesorima Odsjeka u Čakovcu, mentorima i mentoricama I., II. i III. osnovne škole Čakovec, gdje sam obavljala svoju stručno-pedagošku praksu. U školama sam se osjećala lijepo i dobrodošlo, a mentori/mentorice su uvijek bili spremni pomoći i odgovoriti na brojna pitanja.

Također, zahvaljujem svojim prijateljima i prijateljicama, koji su me uvijek podržavali i bez kojih sve ove godine mog fakultetskog obrazovanja ne bi prošle tako bezbrižno i zabavno.

Na kraju, posebnu i najveću zaslugu pripisujem svojim roditeljima koji su uvijek bili „tu“ za mene, vjerovali, bodrili me i podržavali u sretnim ili teškim trenucima i bez kojih, sve što sam dosada postigla, ne bi bilo moguće.

SADRŽAJ

SAŽETAK1

SUMMARY2

1. UVOD3

2. BIOGRAFIJA5

3. POVIJESNI PREGLED13

3.1. Prošlost i osnivanje franjevačkog reda13

3.2. Glazba u franjevačkim samostanima15

3.3. Franjevački izvođači16

4. KANTUALI I PJESMARICE CRKVENE GLAZBE19

5. PRVA ŠKOLSKA PJESMARICA FORTUNATA PINTARIĆA21

6. CRKVENA LIRA23

7. GLAZBENA DJELA28

7.1. Vokalne skladbe28

7.2. Instrumentalne skladbe28

7.3. Vokalno instrumentalne skladbe34

8. POPIJEVKE35

9. MISE39

10. PEDAGOŠKI RAD42

11. ZAKLJUČAK43

LITERATURA44

PRILOZI47

Životopis59

Izjava o samostalnoj izradi rada60

SAŽETAK

Međimurski skladatelj Fortunat Pintarić

„Glazba daje dušu svemiru, krila umu, let mašti i život svemu što postoji“ (Platon).

Pjesma je u samim počecima obrazovanja bila izvanredan medij za intenzivno izražavanje vlastitih emocija i raspoloženja, a pjevanje i sviranje su najljepše odlike koje treba razvijati i cijeniti. Popevke Međimurja tradicionalni su oblik pjevanja i uvrštene su u listu kulturnih dobara čovječanstva. Zahvaljujući ljudima koji su pjevali i skladali međimurske popevke, uspjela se očuvati kultura i tradicija Međimurja. Neki od najpoznatijih skladatelja međimurske popevke su: Vinko Žganec, Florijan Andrašec, Ivan Mustač, Josip Vrhovski, Josip Štolcer Slavenski, Miroslav Magdalenić te Fortunat Pintarić, čiji je život, djelovanje i stvaralaštvo tema ovoga rada. Međimurski skladatelj i franjevac Fortunat Pintarić rođen je u Čakovcu, školovao se u Varaždinu i Zagrebu gdje se aktivno počinje baviti skladanjem. Za svećenika je zaređen 1821. godine u Zagrebu, a od tada pa do svoje smrti 1867. godine obavlja niz redovničkih dužnosti uz promjenu imena Josip u redovničko ime Fortunat. Radio je kao profesor u varaždinskoj gimnaziji u vrijeme ilirskog pokreta i znatno pridonio njegovoj afirmaciji skladajući i izvodeći prigodne skladbe, pogotovo (duhovne) crkvene popijevke na hrvatskom jeziku. Objavljuje svoju knjigu molitava i popijevki *Knjiga bogoljubnosti karstjanske, sadržavajuća pobožnih molitvah i pesmah*, koja postaje obaveznom literaturom u školama. Godine 1857. postaje tajnikom Provincije, a od 1860. godine gvardijanom Franjevačkog samostana u Virovitici. U to vrijeme intenzivno radi na pisanju kantuala koji će se kasnije zvati *Crkvena lira*. Njegova glazbena djela ostaju u trajnom sjećanju svih franjevaca i mnogih koji su ga poznavali. Fortunat Pintarić svoj život provodi na desnoj obali Drave, od Varaždina do Virovitice, a njegovo je tijelo sahranjeno u samostanskoj crkvi sv. Antuna Padovanskog u Koprivnici 1867. godine.

Rad prati skladateljev životni put i rad te s povijesnog aspekta najznačajnija glazbena djela poput *Crkvene lire*, misa, instrumentalnih skladbi, popijevki, svjetovnih skladbi i ofertorija.

Ključne riječi: Fortunat Pintarić, franjevci, duhovna glazba, stvaralaštvo, *Crkvena lira*, kantual, popijevka

SUMMARY

The Croatian composer Fortunat Pintarić

„Music gives spirit/soul to the universe, wings to the mind, flight to the imagination and gives life to everything that exist“ (Platon).

Ever since of education beginning, the poem's been excellent opportunity of intensely emotions, and mood expression, but singing and playing are the most beautiful qualities to be developed and appreciated. 'Popevke Međimurja' are not only traditional form of singing, but also listed into the cultural goods of humanity. Thanks to people who's sung and composed songs of Međimurje, its culture and tradition managed to be preserved. Some of our most famous traditional composers are: Vinko Žganec, Florijan Andrašec, Ivan Mustać, Josip Vrhovski, Josip Štolcer Slavenski, Miroslav Magdalenić and Fortunat Pintarić whose lifestory is main topic of this thesis. Fortunat Pintarić, a composer and Franciscan from 'Međimurje', was born in Čakovec, educated in Varaždin and Zagreb, where he began his active work in composing. He was ordained (as) a priest in Zagreb 1821, and since then until his death 1867, he has held a number of religious duties with the change of name 'Joseph' to the religious name Fortunat. He worked as a professor in gymnasium in Varaždin during the Illyrian movement, composing commemorative compositions, especially church songs in Croatian language. He publishes his collection *Knjiga bogoljubnosti karstjanske* which contains prayers and divine songs and becomes compulsory literature in schools. In 1857 he became secretary of the Province, and since 1860 has been guardian of the Franciscan monastery in Virovitica. During the period, he was intensively writing a cantual, which will be later called *Church's lyre*. His musical works remain permanently in memories of all Franciscans and many other people who knew him. Fortunat Pintarić spent his life on the right bank of the Drava River (from Varaždin to Virovitica's point of view), his body was buried in the monastery church of Saint Anthony of Padova in Koprivnica 1867.

The thesis follows composer's life, historical activities, and the most significant musical works such as *the Church's lyre*, masses, instrumental compositions, popular tunes and ofertorias.

Key words: Fortunat Pintarić, Franciscans, spiritual music, creativity, *Church's lyre*, cantual, popular tune

1. UVOD

Prema Žižiću (2006.) glazba i liturgija su usko povezane u međuodnos, koji je u povijesnom i kulturnom vremenu nerijetko bio središte nerazumijevanja ili pak krize liturgije i glazbe. U drugom vremenu je značio procvat obrednog i umjetničkog iskustva vjere. Za razliku od razdoblja, u kojima je liturgijska glazba bila vrlo značajna za društvo, oblikovala kulturu i sama se njome obogaćivala, naše je vrijeme obilježeno pasivnim položajem liturgijske glazbe.

Veliki ljudi, poznati kao mala braća, franjevci, poznati su po brojnim duhovnim dobrima u svome narodu. Oni žive prema svome kršćanskom nauku odmaknuti od materijalnih stvari, ne očekuju pohvale i priznanja te čine svoj vjerski život bogatijim, bližim izvornoj kršćanskoj duhovnosti. Slaveći Boga, stvorili su brojna glazbena djela koja su bila namijenjena izvođenju za vrijeme liturgije (Riman, Marija i Kinderić, Petar Antun 1998).

Franjevački orguljaši su skladali mise, misne popijevke te orguljaške preludije koje su svirali u tijeku liturgije. Kako se u pojedinim franjevačkim crkvama javljala potreba za orguljašima, valja istaknuti jednog od njih koji je svoje glazbeno obrazovanje stekao od svojih prethodnika. Bio je izuzetno vrijedan i iskusni glazbenik, što potvrđuje njegov skladateljski rad, koji je pohranjen u različitim arhivima franjevačkih samostana (Riman i Kinderić, 1998).

Jedan od zaslužnih franjevac bio je izvrsni orguljaš i crkveni međimurski skladatelj Fortunat Pintarić. U vrijeme hrvatskog narodnog preporoda aktivno se bavio glazbom, skladajući prigodne i crkvene popijevke na hrvatskom jeziku. Uglazbljivao je različite tekstove prevedene s latinskog, ali i vlastite tekstove koji podsjećaju na njemačke klasike Mozarta i Haydna. On je vrlo specifičan i važan u hrvatskoj glazbenoj kulturi jer se pomoću svojih velikih stvaralačkih sposobnosti približio svom narodu te stvorio skladateljski opus trajne vrijednosti. Svojim predanim radom duhovnu glazbu čini onakvom kakva ona zaista jest (Riman i Kinderić, 1998).

Ovaj diplomski rad prati skladateljjev životni put i rad: školovanje, stvaralaštvo, djelovanje s povijesnog aspekta, najznačajnija glazbena djela, notne zapise, njegov utjecaj na druge skladatelje, a time i na cjelokupnu našu baštinu. Umjetnička glazbena škola u Koprivnici (slika 1) nosi njegovo ime te tamo možemo vidjeti dio njegove ostavštine.

Slika 1. Umjetnička glazbena škola u Koprivnici. Preuzeto s web stranice Podravina.hr – članak „Nagrađene saksofonistice Umjetničke škole Fortunat Pintarić“

2. BIOGRAFIJA

„Jedan od najplodnijih glazbenika iz prve polovice 19. stoljeća bio je Fortunat Pintarić, franjevac, rođen 1789. u Čakovcu. I on je bio u glazbi više samouk. Učio je kod ovog i kod onog, ali samo neko vrijeme. Kao njegov najvrjedniji učitelj spominje se organista prvostolne crkve Langer, koji je u njem opazio osobiti dar za glazbu te ga je s osobitom veseljem podučavao“ (Plevnjak, 1910, str. 244).

Hrvatski međimurski skladatelj otac Josip (Fortunat) Pintarić (slika 2) rođen je 3. ožujka 1789. godine u Čakovcu, kao najstarije dijete u obitelji Pintarić. Prema Kurpesu (1937.) bio je voljena i omiljena osoba među svojim prijateljima. Od svog oca, također Josipa Pintarića, mogao je mnogo toga naučiti jer je i on sam bio izuzetno glazbeno nadaren. Otac je zapravo po zanimanju bio obrtnik- tokar te je htio da Josip (Fortunat) izuči svoj zanat kako bi u kasnije pomagao roditeljima u poslu. Djetinjstvo provodi u svom rodnom Čakovcu, a kasnije po želji njegove majke Ane, Josip (Fortunat) upisuje gimnaziju u Zagrebu gdje je završio samo prvi razred. Školovanje je zatim nastavio u Varaždinu 1810. godine, gdje počinje skladati i živjeti glazbu (Demović, 1999, str. 14).

Slika 2. Hrvatski skladatelj otac Fortunat Pintarić (Cvekan, 1992).

Školovanje je u varaždinskoj gimnaziji bilo vrlo teško zbog čestih sukoba između đaka i nezadovoljstva profesora koji nisu imali kvalitetne materijalne uvjete za rad. Unatoč takvom stanju i sveopćem nezadovoljstvu, Pintarić se iskazao kao veoma nadaren i vrijedan učenik. Prema nekim autorima Pintarić je već tada znao odlično svirati gitaru, stoga u Varaždinu upoznaje velikog hrvatskog skladatelja i gitarista Ivana Padovca (slika 3), s kojim je i kasnije glazbeno surađivao u Zagrebu (Riman i Kinderić, 1998).

Slika 3. Hrvatski skladatelj Ivan Padovec. Preuzeto s web stranice „Digitalne zbirke Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu“.

Filić (1972.) navodi kako je Pintarić kao varaždinski učenik pokazivao izrazitu sklonost i virtuoznost za sviranje violine i gitare. U glazbenom gradu Varaždinu, Pintarić je imao prilike odlaziti na koncerte i slušati skladbe mnogih različitih autora, što ga je dodatno motiviralo u učenju i svladavanju glazbene umjetnosti. Njegov otac Josip nije bio u mogućnosti financirati daljnje srednjoškolsko obrazovanje pa Fortunat odlazi u franjevački red, kako bi svoje slobodno vrijeme posvetio glazbi i skladanju. Na pristanak njegovih roditelja, 17. rujna 1815. stupio je u novicijat u franjevačkom samostanu u Kloštar Ivaniću (slika 4), koji je pripadao Provinciji sv. Ladislava.

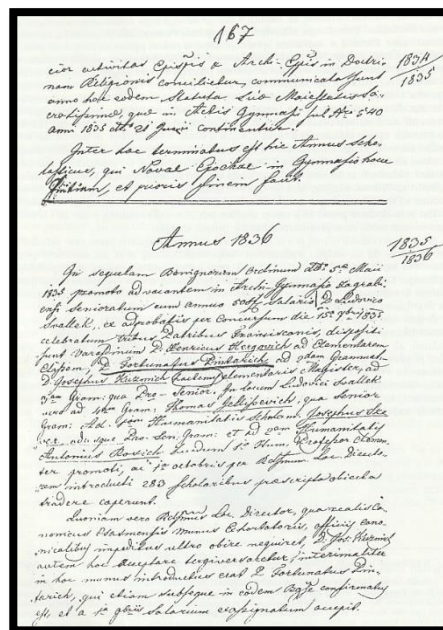
Slika 4. Franjevački samostan i župa u Kloštar Ivaniću (Riman i Kinderić, 1998).

Pintarić upozna je redovnički način života, a osim usvajanja samostanskih pravila, krenuo je svim snagama učiti jezik glazbene kulture. Tamo mu je učitelj orgulja i pjevanja bio Maksim Kovačić. Pintarić je ubrzo postao vještim orguljašem pa je mladi fratar svoga učitelja vrlo brzo nadmašio. Nakon novicijata slušao je dvije godine filozofiju i četiri godine teologiju u Zagrebu. Završivši uspješno filozofsko-teološki fakultet, zaredio se za svećenika 31. svibnja 1821. godine u Zagrebu uz promjenu krsnog imena Josip u redovničko ime Fortunat po kojem je ostao zapamćen u hrvatskoj povijesti. Svoju prvu mladu misu služi u zagrebačkoj franjevačkoj crkvi na Kaptolu (Demović, 1999, str. 15).

Od 1832. godine Pintarić se nalazi u Zagrebu, gdje je obavljao službu klerika, kantora, orguljaša, zamjenika gvardijana, učitelja orguljanja i pjevanja, a kasnije svoj život provodi u gradu Varaždinu, radeći kao profesor u varaždinskoj gimnaziji (slika 5 i 6) od 1835. godine. U varaždinskoj gimnaziji predavao je vjeronauk, povijest, zemljopis, gramatiku i matematiku, a u varaždinskom samostanu filozofiju. Uz sve to bio je razrednik i profesor latinskog jezika, a djelovao je i kao gimnazijski orguljaš i učitelj pjevanja (Riman, 1998). To je varaždinsko razdoblje u njegovom životu bilo najplodnije (Demović, 1999, str. 16).

Slika 5. Stara gimnazijska zgrada u Varaždinu (Riman i Kinderić, 1998).

Slika 6. Iz povijesti varaždinske gimnazije (Riman, Kinderić, 1998).

Prema Valdecu (1914.) njegov profesor Pintarić bio je izvrstan skladatelj, pjevač, orguljaš te mu je tumačenje latinskog jezika i ostalih predmeta išlo vrlo glatko. Osim toga, bio je izvrstan matematičar, botaničar i pjesnik. Jednom prilikom mu je pokazivao hrvatski pisanu botaniku u kojoj je biljke sam nacrtao perom. U tom trenutku reče Valdecu: „Ufam se i ti ćeš kao kapelan kupiti taj moj trud i posel“. Pintarić je vrlo često izvodio svoje figuralne Lauretanske litanije na velike blagdane s gimnazijalcima na misi u pavlinskoj crkvi. Njihovo je izvođenje Stjepan Valdec (slika 7) slušao u jesen 1853. u franjevačkoj crkvi u Varaždinu na prvoj svetoj misi Jakova Radoboja (Riman i Kinderić, 1998).

Slika 7. Ilirac, svećenik i gimnazijalac Stjepan Valdec. Preuzeto s web stranice „Gradski muzej Varaždin“ – 1848. godina u Varaždinu.

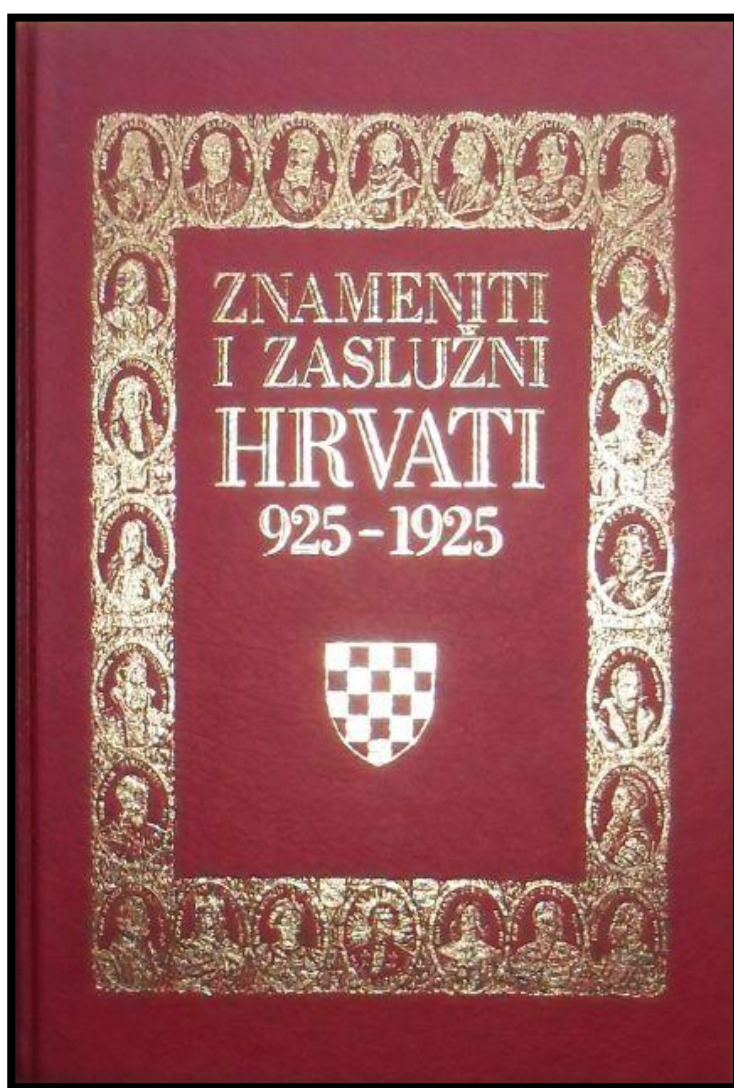
Fortunat Pintarić je aktivno sudjelovao u hrvatskom narodnom preporodu, skladajući prigodne skladbe, najviše crkvene (duhovne) popijevke na hrvatskom jeziku. Uz to, skladao je i budnice, davorije te mnogo različitih domoljubnih pjesama. Pintarić objavljuje svoju knjigu molitva i *popijevki Knjiga bogoljubnosti karstjanske, sadržavajuća pobožnih molitvah i pesmah*, koju posvećuje svim mladim ljudima u obrazovanju te ju prevodi s latinskog jezika na hrvatski jezik. Prema Cvekanu (1992.) knjiga ima 45 popijevki, od kojih su 32 pjesme vlastite Pintarićeve skladbe, a za 13 ostalih je Pintarić napisao pratnju za orgulje. Mnoge skladbe, koje su se skladale za orgulje, nisu bile objavljivane, već prepisivane i tako dospijevale do pojedinih orguljaša koji su ih rado svirali. Priznanja su dobile one pjesme koje su se najviše i najčešće izvodile. Prema Klaiću (1892.) o vrijednosti knjige govori podatak da je bila izložena na Međunarodnoj glazbenoj i kazališnoj izložbi u Beču.

Povodom borbe za uvođenje hrvatskog jezika i hrvatskih pjesama u škole, Pintarićeva knjižica postaje vrlo popularna. U to vrijeme Pintarić je držao propovijedi na hrvatskom jeziku, a s učenicima pjevao hrvatske duhovne popijevke. Bio je prisutan i na prvoj sjednici Nastavničkog vijeća 3. studenoga 1849. godine, kada je zapisnik prvi put pisan na hrvatskom jeziku (Pletenac, 1986).

Pintarić do 1855. godine obavlja svoje dužnosti u samostanu, postaje kantor, izvrstan orguljaš te magistar braći laicima. U to vrijeme intenzivno radi na pisanju kantuala (hrvatski orguljnik), koji će se kasnije zvati *Crkvena lira*. Namjeravao je sve pučke crkvene popijevke tiskati uz orguljsku pratnju. Provincijska uprava odlučuje 1857. godine da Pintarić preuzme dužnost tajnika Provincije sv. Ladislava što usporava njegov skladateljski rad (Riman i Kinderić, 1998).

Prema Esteru (1867.) Pintarić je umro 25. veljače 1867. godine u Koprivnici i navodi kako se njegovo glazbeno stvaralaštvo opet smirilo. Pintarić svoju ostavštinu predaje svom velikom prijatelju Esteru na korištenje kako se ne bi zauvijek zaboravilo njegovo stvaralaštvo. Fortunat Pintarić je po svojim glazbenim djelima ostao u trajnom sjećanju franjevac i mnogih drugih koji su ga osobno poznavali ili su se susreli s njegovim djelima. (Riman i Kinderić, 1998).

Prva fotografija Fortunata Pintarića objavljena je u knjizi *Znameniti i zaslužni Hrvati* iz 1925. godine (slika 8), zatim u *Muzičkoj enciklopediji* te i u drugim glazbenim knjigama. Isto tako njegov crtež portreta (slika 9) nalazi se u franjevačkom samostanu u Koprivnici te je na poleđini slike napisano neispisanim rukopisom Fortunat Pintarić. Neki stručnjaci govore kako je to možda fotografija mlađeg franjevca Stjepana Zlatovića, ali se nadaju da će neka daljnja istraživanja pokazati drugačije objašnjenje. Pintarićeve skladbe se nalaze u Kuhačevoj ostavštini u Državnom arhivu u Zagrebu, a sačuvane su još i neke skladbe za orgulje u koprivničkom samostanu (Riman i Kinderić, 1998).

Slika 8. Knjiga *Znameniti i zaslužni Hrvati* iz 1925. godine. Preuzeto s web stranice digitalne knjižnice i čitaonice „Metelwin Digital Library“.

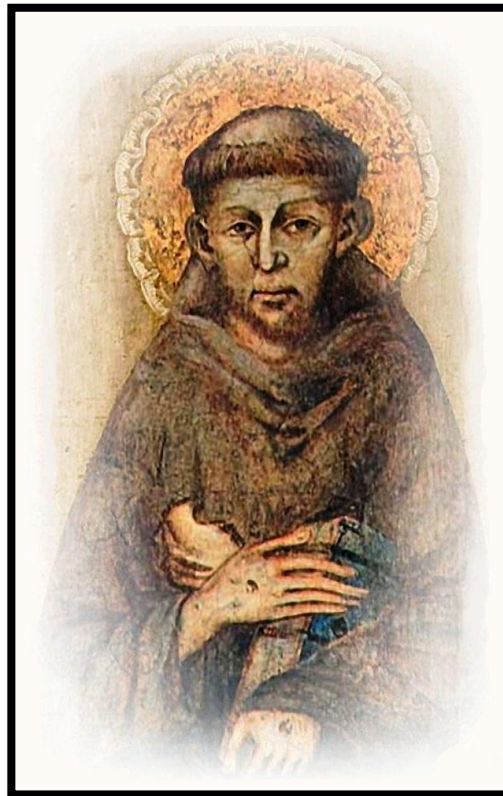
Slika 9. Crtež portreta Fortunata Pintarića. Preuzeto s web stranice „Digitalne zbirke Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu“.

3. POVIJESNI PREGLED

Muzikologinja Marija Riman i franjevac Petar Antun Kinderić u svojoj knjizi navode kako se Fortunat Pintarić od ostalih glazbenika razlikovao po tome što je bio franjevac glazbenik. Valjalo bi spomenuti Pintarićevo djelovanje i povijesne okolnosti u vrijeme hrvatskog narodnog preporoda (Riman i Kinderić, 1998).

3.1. Prošlost i osnivanje franjevačkog reda

U srednjem vijeku sv. Franjo Asiški (slika 10) osniva prosjački red franjevaca. Članovi franjevačkog reda morali su se odreći svoje imovine i živjeti od onoga što bi isprosili. Međusobno su se nazivali braćom (fratres) pa ih je narod kasnije prozvao malom braćom ili fratriba. Iako su franjevci živjeli u samostanima i obavljali dužnosti redovnika, mogli su također pomagati narodu kao ljekarnici, učitelji, glazbenici, a ponajprije su navješćivali radosnu vijest ili evanđelje (Riman i Kinderić, 1998).

Slika 10. Utemeljitelj franjevačkog reda sv. Franjo Asiški. Preuzeto s web stranice „Franjevački samostan Subotica“.

Samostan je temeljna jedinica svakog crkvenog reda, u ovom slučaju franjevačkog reda. Glavni član samostana je gvardijan, koji upozorava, opominje, ispravlja pogreške braće te ih uči ispravnim duhovnim životom. Vikar je zamjenik gvardijana, koji u njegovoj odsutnosti obavlja sve navedene dužnosti. Preostali članovi samostana su redovnici, svećenici i laici, koji imaju svoja redovna zaduženja u samostanu. Osim što su redovnici, oni su ispovjednici, učitelji, orguljaši, kantori, kuhari, postolari i vrtlari. Na teritoriju neke države može biti više franjevačkih provincija, a samostani nekog područja čine provinciju (Riman i Kinderić, 1998).

Provincija sv. Ladislava, kralja, osnovana 1661. godine, sadržavala je franjevačke samostane u Čakovcu, Varaždinu, Zagrebu, Koprivnici, Križevcima, Ivaniću, Remetincu, Krapini i Ormožu (slika 11). Prema odredbi Provincije sv. Ladislava, klerici su u novicijatima morali dobro poznavati latinski, ilirski (hrvatski), mađarski i njemački jezik. Školovani redovnici su držali propovijedi na onom jeziku koji je narod znao i slušao (Petrić, 2018).

Slika 11. Provincija sv. Ladislava. Preuzeto s web stranice „Hrvatska franjevačka provincija sv. Ćirila i Metoda“.

Prema Riman i Kinderiću (1998.) franjevci su se posebno zalagali za održavanje reda samostana i napretka u duhovnom životu naroda. Ostalo vrijeme su koristili za provođenje prosvjetnih i kulturnih aktivnosti.

3.2. Glazba u franjevačkim samostanima

Prema statutu, koji je sastavila Provincija sv. Ladislava 19. travnja 1687. godine u Varaždinu, određuje se dužnost voditelja koralnog pjevanja za svaki samostan. U samostanu u Koprivnici i Ormožu postojao je novicijat pa su zahvaljujući tome imali učitelja koralnog pjevanja. Voditelj koralnog pjevanja je trebao podučavati učenike u pjevanju, a kasnije i orguljanju (Riman i Kinderić, 1998).

U Čakovcu je 1749. godine donesen novi statut Provincije sv. Ladislava u kojem se spominju nova pravila vezana za pjevanje i sviranje. Ovim statutom se određuje da se requiem pjeva uvijek uz pratnju orgulja te se isto tako predviđa da svaki samostan mora imati učitelja koralnog pjevanja i sviranja orgulja (Riman i Kinderić, 1998).

U Varaždinu je 1768. godine donesena odluka da podučavanje u koralnom pjevanju bude temeljito i sažeto kako bi klerici bili što sposobniji za obavljanje svoje službe i ostalih dužnosti. Također su regulirana i naglašena pravila o pjevanju tijekom mise, odnosno koral se mora pjevati bez pratnje orgulja te se pjevanje treba uskladiti s funkcijama koje svećenik obavlja pred oltarom. Posebno se zabranjuje umjetničko pjevanje, čime se onemogućava sudjelovanje profesionalnih umjetnika u liturgiji. Pučko pjevanje i sudjelovanje vjernika se podržava kod velikih blagdana te je dozvoljena uporaba drugih glazbenih instrumenata (Riman i Kinderić, 1998).

Muzikologinja Marija Riman navodi da u 19. stoljeću dolazi do uvođenja figuralnog pjevanja i izvođenja orkestralnih misa. Izvođenje orkestralnih misa poprima velike razmjere, zbog čega je ponovno nastupila reforma koja ukida takvo glazbeno stvaralaštvo i sudjelovanje u liturgiji.

3.3. Franjevački izvodači

Franjevci su zbog liturgijskih potreba posebnu pažnju posvetili obrazovanju orguljaša i voditelja pjevanja (kantora). Nije bilo institucija u kojima bi se takav kadar školovao pa su franjevci bili prisiljeni podučavati kantore i orguljaše vlastitim snagama i mogućnostima. Neki su se školovali uz pomoć svoje subraće, a oni sposobniji samoobrazovanjem, odnosno proučavanjem glazbene literature. Zbog njihovog skromnog znanja, franjevci su skladali na način da imitiraju skladanje onih autora čije su skladbe proučavali (Riman i Kinderić, 1998).

Kantore i orguljaše može se pratiti u pojedinim samostanima na temelju provincijske dokumentacije u kojoj su, osim imena i prezimena svakog franjevca, zapisani i svi ostali važni podaci od njihova ulaska u novicijat pa do svoje smrti. Broj kantora i orguljaša određivan je prema veličini i sadržajima samostana. U nekim samostanima djeluje jedan, a u nekim veći broj kantora i orguljaša (Riman i Kinderić, 1998).

U samostanu u Čakovcu, koji je utemeljen 1659. godine, djelovala su pedeset dva kantora i orguljaša u razdoblju od 1662. do 1797. godine. Od 1763. do 1897. godine tamo je boravilo i djelovalo ukupno deset učitelja pjevanja i orguljaša (Riman i Kinderić, 1998).

U franjevačkom samostanu u Varaždinu (slika 12), osnovanom 1238. godine, Paškal Cvekan navodi da je u razdoblju od 1655. do 1899. godine djelovalo sto četrdeset kantora i orguljaša. Iznimni doprinos razvoju glazbene kulture u ovom samostanu dao je Fortunat Pintarić svojim djelovanjem kao skladatelj, orguljaš i učitelj (Cvekan, 1978).

Slika 12. Franjevački samostan u Varaždinu (Riman, Kinderić, 1998).

Prema Cvekanu (1989.) franjevački samostan u Koprivnici (slika 13), koji je osnovan 1292. godine, prati rad devedeset četiri orguljaša i šest učitelja pjevanja. Također je ovdje bila 1725. godine otvorena javna škola u kojoj su počeli predavati i franjevci te se time obogatio glazbeni život Koprivnice.

Slika 13. Franjevački samostan u Koprivnici. Preuzeto s web stranice „Najbolje u Hrvatskoj“.

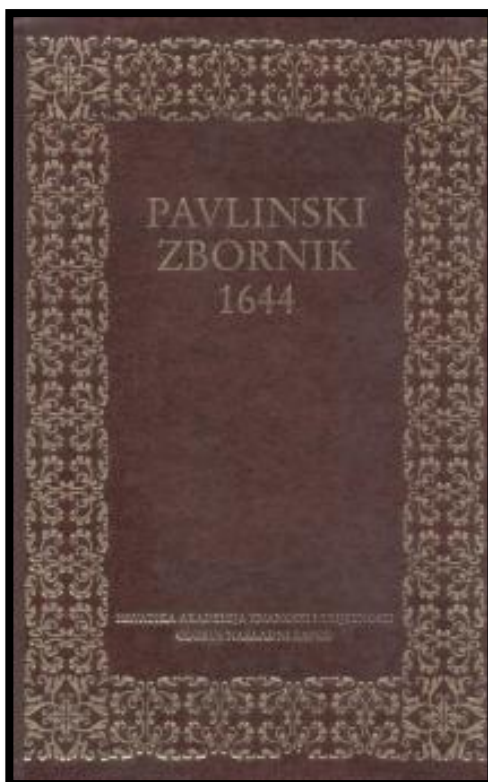
Zagrebački samostan (slika 14) bio je najstariji, ali i središnji samostan u Provinciji sv. Ladislava, kralja. U ovom samostanu je djelovalo najviše kantora i orguljaša, odnosno boravilo je dvjesto dvadeset pet kantora i orguljaša u razdoblju od 1657. do 1880. godine (Cvekan, 1990).

Slika 14. Franjevački samostan u Zagrebu (Riman, Kinderić, 1998).

4. KANTUALI I PJESMARICE CRKVE NE GLAZBE

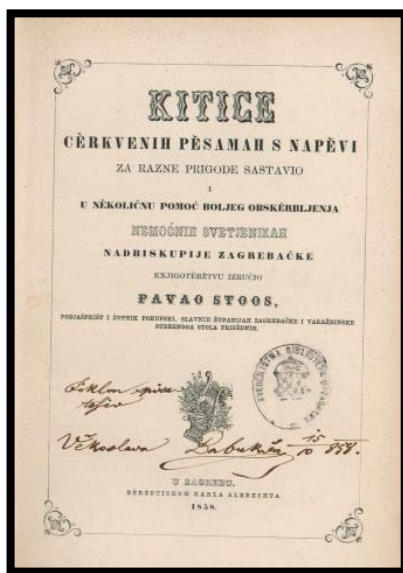
Pučko pjevanje i skladana glazbena djela crkvene ili duhovne glazbe povezani su s položajem hrvatskog i latinskog jezika u bogoslužju. Dobar primjer je *Pavlińska pjesmarica* iz 1664. godine, koju je prvi detaljno opisao Janko Barle, a sastojala se od crkvenih pjesmama na hrvatskom i latinskom jeziku. *Pavlińska pjesmarica* (slika 15) dio je veće rukopisne knjige pod nazivom *Pavliński zbornik* i jedina se naziva “pavlińskom” jer se smatra da je proizišlo iz djelovanja hrvatskog pavlińskog reda (Horvat i Klinčić, 2017).

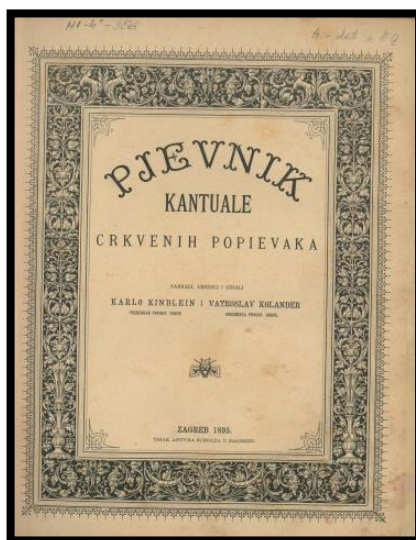
Slika 15. Pavliński zbornik (Pavlińska pjesmarica) iz 1644. godine. Preuzeto s web stranice „Gradska knjižnica i čitaonica Virovitica“.

Mnogi kantori i orguljaši prepisuju tekstove iz starih rukopisnih pjesmarica kako bi popijevke poslužile svrsi. Isto tako stvaraju nove melodije na temelju poznatih narodnih tekstova te time obogaćuju glazbeni dio liturgije. U rukopisnoj bilježnici Fortunata Pintarića nalazi se popijevka, iz rukopisnog kantuala *Cantilenaе choraless pro Conventu Varasdinensi*, pod naslovom *O, Bose kam zovesh* (Riman i Kinderić, 1998).

U pjesmaricama se pored popijevki nalaze i pučke mise (Singmesse), koje su najčešće prevedene s njemačkog na hrvatski jezik. Knjižice sadrže molitve i popijevke koje narod pjeva za vrijeme svete mise i blagoslova. Pavao Stoos je 1858. godine izdao pjesmaricu pod nazivom *Kitice crkvenih pesamah s napevi* (slika 16), a *Pjevnik – kantuale crkvenih popievaka* (slika 17) objavili su Karlo Kindlein i Vatroslav Kolander (Riman i Kinderić, 1998).

Slika 16. Pjesmarica *Kitice crkvenih pesamah s napevi*. Preuzeto s web stranice „Digitalne zbirke Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu“.

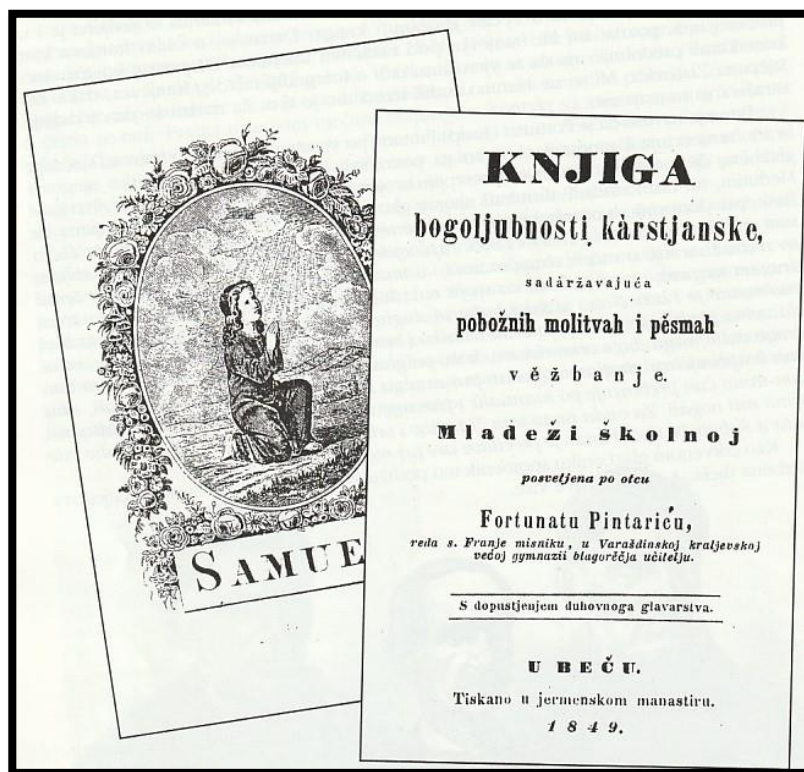

Slika 17. *Pjevnik – Kantuale crkvenih popievaka*. Preuzeto s web stranice „Digitalne zbirke Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu“.

5. PRVA ŠKOLSKA PJESMARICA FORTUNATA PINTARIĆA

Fortunat Pintarić je 1849. godine u Beču izdao knjižicu pod nazivom *Knjiga bogoljubnosti karstjanske sadržavajuća pobožnih molitvah i pesmah, vežbanje mladeži školnoj* (slika 18). Knjižica postaje prvom školskom pjesmaricom te se u njoj nalaze sakupljene izvorne hrvatske popijevke koje su crkveni glazbenici mogli koristiti u liturgiji (Riman, Kinderić, 1998).

Na drugoj stranici knjižice utisnut je moto čitavog djela, najprije iz Ivanova evanđelja: „*Bog je duh, a oni koji mu se klanjaju, treba jest, da mu se u duhu, i istini klanjaju*“ (Iv 4,24), a potom iz knjige Psalama: „*Spevajte gospodinu pjesan novu, slava bo njegova je u crkvi svetih*“ (Ps 149,1). Prvi citat govori o klanjanju Bogu i istini te je naglasak na tome da taj moto možemo ostvariti jedino osobnom molitvom koju treba unaprijediti u molitveniku. Drugi govori o zajedničkom slavljenju Boga u crkvi na misi čemu služe popijevke sadržane u pjesmarici. Nakon citata slijedi *predgovor* u kojemu se nalaze teze, a između ostalog govori se o djelu koje hvali Boga u ljudskom životu i koje je preporučljivo školskoj mladeži (Demović, 1999).

Slika 18. Knjiga bogoljubnosti karstjanske (Riman, Kinderić, 1998).

Molitvenik (*Knjiga molitvah*) je podijeljen na sedam dijelova koji nose podnaslove: *Svagdanje pobožnosti, Svetotajstvo pokore, Za zadobjenje proštjenja, Svakojake molitve, Molitve k Isusu, kojima je proštenje priloženo, Od litaniah, Molitve od Gospodina i crkve prepisane*. Molitvenik se od ostalih liturgijskih knjiga razlikuje po namjeni. Molitvenik služi vjerniku pri izražavanju osobnih ili raznih zajedničkih pobožnosti. Nastao je na latinskom jeziku za potrebe redovnica (Demović, 1999).

Pjesmarica (*Knjiga pesmah*) nije zamišljena kao posebna ili odvojena od molitvenika, već s njim čini jednu zaokruženu cjelinu. Fortunat je dva različita djela otisnuo kao jedno djelo, a upravo je *Knjiga pesmah* po svojoj namjeni predviđena isključivo orguljašima za pratnju crkvenog pučkog pjevanja. U pjesmarici je prevedeno četrdeset latinskih tekstova himni, kojima je dodano još deset pučkih popjevaka i austrijska himna (Demović, 1999, str. 40).

U pjesmarici najviše ima marijanskih i euharistijskih popjevaka, zatim slijede korizmene i misijske te na kraju božićne pjesme. Za ostale blagdane i pobožnosti pjesmarica ima dvije ili samo jednu popijevku. Broj popijevki je zadovoljavajući jer može dovoljno opskrbiti liturgijska slavlja i druge programe namijenjene zajedničkom prisustvu učenika (Demović, 1999, str. 51).

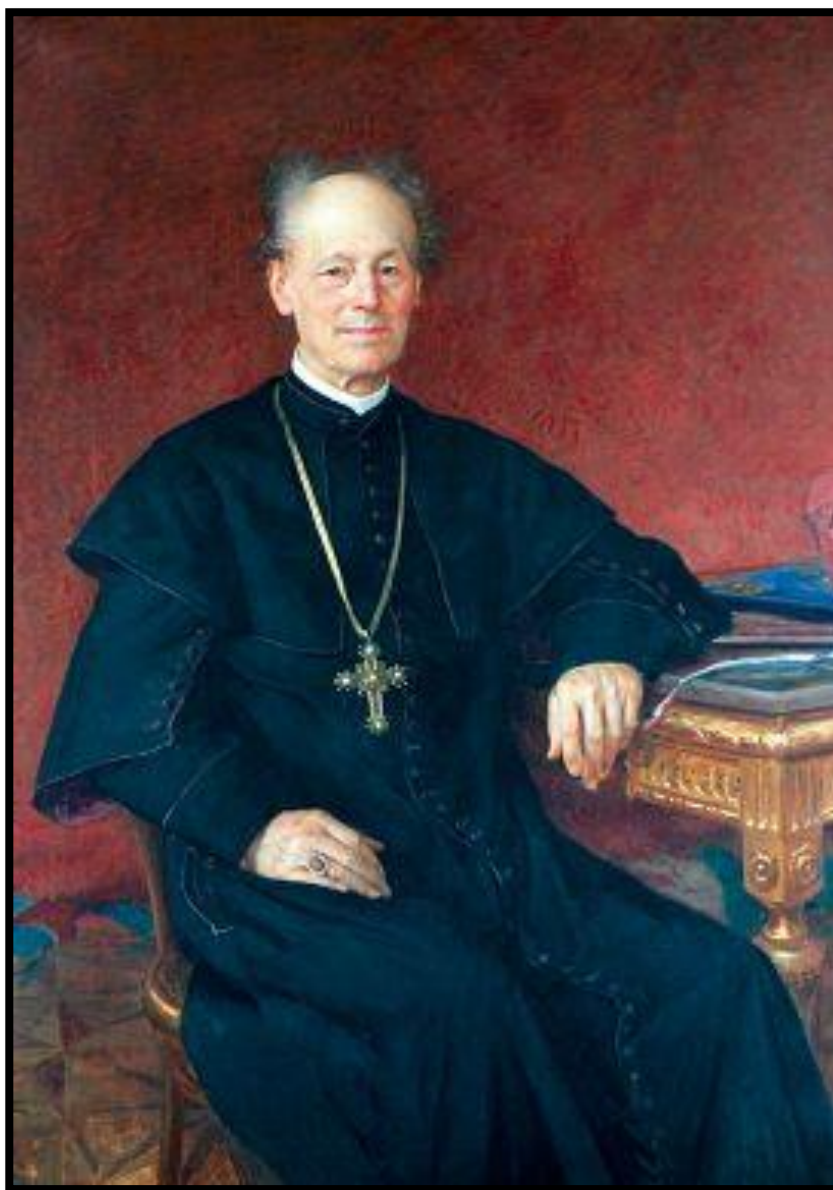
6. CRKVENA LIRA

Nakon što je završio profesorski rad 1852. godine, Pintarić započinje s radom na djelu koje se naziva *Crkvena lira* (slika 19). Pintarić je želio objaviti kantual koji bi sadržavao popijevke za bogoslužje i služio voditelju pjevanja i orguljašu. Kantual *Crkvena lira* obuhvaća u najvećoj mjeri Pintarćevih mikro i makro vokalno – instrumentalnih i instrumentalnih skladbi upotrebljivih tijekom crkvene godine (Županović, 1992).

Dio I		Dio II	
Broj pjesni	Sadržaj pjesme	Broj pjesni	Sadržaj pjesme
1	Djeli Duše svete: sredi predstikom	45	O Bože: dragi: ja kruto ljubim te
2	Ma preo tajnu Dječanstva	46	Ljubav moja, duše moje radost
3	Čudi: puce: hercanski	47	Ljube: s ljubavi
4	Pa hia mi padaona	48	Bože dragi: ljubav najsladja
5	Padona: vpruzuci	49	Bože dragi: ljubav moja
6	Oto tabona: sri padama	50	Ljube: moj: srnce: žvi:
7	Je reka: ce: vad: diti	51	Bože: moj: srnce: žvi:
8	Bože: kug: nas: tova: molit: uci	Dio II	
9	Bože: nas: kuz: tova: uci: su	O predstom: krovskom: Otajstvom	
10	Bože: dobri: vidi: Bože:	52	Klanjamo ti se
11	Ko bi: moja: vromisliti	53	Nebo: nas: mjeat
12	Ljube: diho: moja:	54	Bože: se: daki: tom: (Bože: i: puce: blagostva:)
13	Ljube: moj: radost: moja	55	"
14	O Bože: vpruzubom:	56	O: Spasivom: Otajstvom: (Bože: i: puce: blagostva:)
15	Teuk: neme: pvedah	57	Ustajom: se: daki: tom: (Bože: i: puce: blagostva:)
16	I: vpruzaki: vpruzubom:	58	O: Spasivom: Otajstvom: (Bože: i: puce: blagostva:)
17	Bože: te: sve: nek: ston	59	"
18	I: Bože: moj: dragi: Gog: diti	60	Ljube: Bože: vpruzubom: (Bože: i: puce: blagostva:)
19	Ljubite: moj: ljubavi	61	Bože: ti: hoca: uci: mi:
20	Ljube: moj: srnce: žvi:	62	O: dno: ustom
21	O: vpruzuci: vpruzubom: Bože:	63	La: kuz: Bože: dragi: vpruzubom:
22	Ljube: sladka: vromena:	64	O: vpruzubom: vpruzubom:
23	La: vpruzubom: ja: se: vpruzubom:	65	Ljubavi: tu: je: to: vpruzubom:
24	Blagi: Bože: ljubav: moja:	66	O: vpruzubom: vpruzubom:
25	O: moj: Bože: zdravo: mi: budi:	67	Ljube: dno: vpruzubom:
26	Te: i: vpruzubom: da: vpruzubom: vpruzubom:	68	Bože: vpruzubom:
27	Bože: ti: vpruzubom:	69	Ljube: dno: vpruzubom:
28	O: Bože: do: zemlje:	70	Bože: vpruzubom:
29	Ljube: moj: vpruzubom:	71	Bože: vpruzubom:
30	O: Bože: vpruzubom: i: vpruzubom:	72	O: ljubavi: vpruzubom:
31	Ljube: moj: vpruzubom:	73	Bože: vpruzubom: i: vpruzubom:
32	Ljubite: vpruzubom:	74	Bože: vpruzubom:
33	Ljube: moj: ljubav: moja:	75	Ljubite: dno: vpruzubom:
34	Blagi: vpruzubom:	76	Bože: dno: vpruzubom:
35	O: vpruzubom: ma: dno:	77	Bože: vpruzubom: vpruzubom:
36	O: Bože: moj: dragi:	78	Bože: vpruzubom: vpruzubom:
37	Ljube: moj: vpruzubom:	79	O: vpruzubom: vpruzubom:
38	Ljube: ljubom: nemo: vpruzubom:	80	Bože: vpruzubom: vpruzubom:
39	Bože: vpruzubom: vpruzubom:	81	O: vpruzubom: vpruzubom:
40	Ljube: vpruzubom: moj:	82	Bože: vpruzubom: vpruzubom:
41	O: vpruzubom: ti: vpruzubom:	83	Bože: vpruzubom: vpruzubom:
42	Ljube: moj: dno: vpruzubom:	84	O: vpruzubom: vpruzubom:
43	La: se: kuzom: Bože: vpruzubom:	85	"
44	Ljube: moj: radost: moja	86	O: vpruzubom: vpruzubom:

Slika 19. Dio sadržaja Crkvene lire (Riman i Kinderić, 1998).

Stjepan Valdec navodi kako je biskup Josip Juraj Strossmayer (slika 20) obećao da će novčano pomoći u objavljivanju *Crkvene lire*. Međutim, Strossmayer je Pintariću savjetovao da bi u kantualu trebalo osuvremeniti jezik. Pintarić se za pomoć u preuređivanju teksta obratio koprivničkom učitelju i pjesniku Đuri Estheru. Esther se prihvatio posla te je završene tekstove poslao Pintariću u Viroviticu, gdje je tada boravio. Prepravljeno djelo je propalo, a opstao je prijepis prvog djela koje je prepisao ludbreški učitelj i orguljaš Ante Feržić, dok je boravio kao učitelj u Suhopolju (Kinderić, 1992).

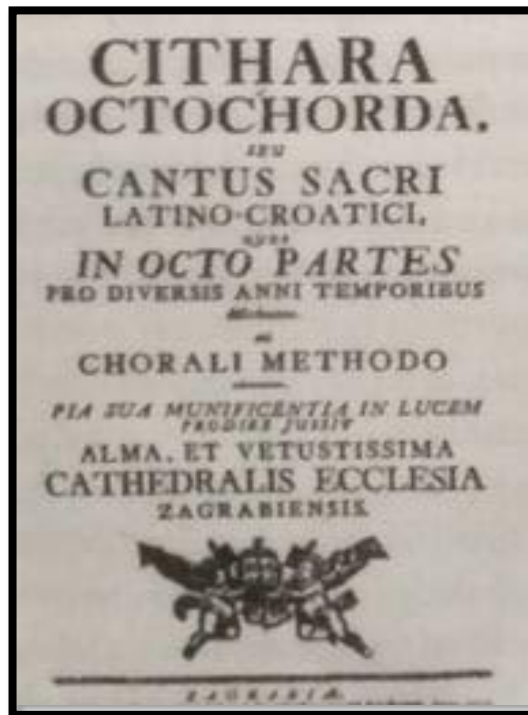
Slika 20. Biskup Josip Juraj Strossmayer. Preuzeto s web stranice „Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti“.

Rukopis se nalazi u ostavštini Franje Kuhača (slika 21) te je arhiviran u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu i to u Zbirci muzikalija i audio materijala. Cjelokupni materijal se sastoji od čisto ispisanih partitura popijevki s tekstem i instrumentalnim skladbama koje su naslovljene. Dinamika nije nigdje označena, ali postoji oznaka za tempo (Riman i Kinderić, 1998).

Slika 21. Glazbeni povjesničar Franjo Kuhač. Preuzeto s web stranice „Digitalne zbirke Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu“.

Prema Riman i Kinderiću (1998.), Pintarić je u *Crkvenu liru* uvrstio pojedine melodije iz *Cithare octochorde* (slika 22) i iz Jaićeva kantuala (slika 23) te ih harmonizirano na svoj način. Uvrštene su i popijevke koje je Pintarić skladao i obradio te ih zapisivao zasebno u cikluse s drugačijom i složenijom orguljaškom pratnjom. Sve su skladbe pisane u durskom ili molskom tonalitetu te imaju instrumentalni uvod i završetak. Melodija popijevki je vrlo razvijena i dopadljiva uz dinamičan i jednostavan ritam, a njen opseg često prelazi oktavu. Pintarić upotrebljava trozvuke glavnih stupnjeva, a postupnim kretanjem glasova ubacuje prohodni alterirani ton.

Slika 22. Zbornik crkvenih napjeva - Cithara Octochorda (Demović, 2007).

Slika 23. Kantual Marijana Jaića. Preuzeto s web stranice „Biskupijske knjižnice Varaždin“.

Crkvena lira pisana je na hrvatskom (slika 24) i latinskom jeziku, a popijevke na latinskom jeziku susreću se samo u desetom, odnosno zadnjem dijelu. U tom su dijelu uvršteni psalmi i himne, a predstavljaju harmonizaciju korala. Popijevke su razvrstane prema vremenu liturgije i svetim blagdanima u sljedećih deset dijelova: Pjesme za svako vrijeme, Pjesme od Presvetog Oltarskog Otajstva, Pjesme od Blažene Djevice Marije, Pjesme za vrijeme Došašća, Pjesme za vrijeme Božića, Pjesme za sv. Korizmu, Pjesme za Uskrs, Pjesme od svetaca Božjih, Opijela za mrtve te Litanije, večernice, antifone i zahvalne pjesme. Svi dijelovi, osim zadnjeg, započinju instrumentalnim uvodom, nakon čega slijedi misa (Riman i Kinderić, 1998).

Ovaj nam rukopis nudi mnoštvo popijevki koje su namijenjene pučkom pjevanju te se i danas neke od tih popijevki rado pjevaju diljem Hrvatske. One se nalaze u mnogim rukopisnim i objavljenim pjesmaricama u kojima se ne navode autori popijevki, a čije izvore otkrivamo u popijevkama Pintarićeve Crkvene lire. Da je objavljena, većina bi se tih popijevki pjevala i danas, kao što su božićne popijevke *Čestit svijetu* i *Djetešce je porodjeno* (Riman i Kinderić, 1998).

The image shows a page from a handwritten manuscript book. At the top left, the number '466' is written. The page contains musical notation on five-line staves. The lyrics are written in Latin and Croatian. The text includes:
- *Si - at - miserere da - tu a Do - mine su - per - nos, quon - iam - melan - gora - vna - us - te*
- ** In te Do - mine spera - vi non confundar in aeternum.*
- *Ab - Njedan redak zadržicom ubijen ve napjeval, vei se samo proli'ta*
- *1. Pjesma zahvaljenja*
- *svetih Ambrozija i Augustina*
- *1. Bebe do - ga hua - li - mo vjerna ra - po - vie - da.*
- *I - juc, Otca vječnog 'da - vi - mo ve - bi Do - gu pje - va - juc.*
The notation includes treble clefs, a key signature of one flat (B-flat), and a common time signature (C). The handwriting is in an old cursive script.

Slika 24. Autograf na hrvatskom jeziku Lire Fortunata Pintarića (Demović, 2007).

7. GLAZBENA DJELA

Kuhač (1893.) navodi kako je Fortunat proučavao djela velikog Beethovena, Mozarta, a najviše Bacha. Oni su mu bili velika inspiracija u njegovom skladateljskom radu. Prema Šabanu (1986.) Pintarića možemo imenovati „hrvatskim Bachom“.

7.1. Vokalne skladbe

Prema Riman i Kinderiću (1998.) ne može se utvrditi točan broj Pintarićevih vokalnih skladbi, ali se dosadašnjim istraživanjem može utvrditi da postoje dvije vokalne skladbe u opusu Fortunata Pintarića. Te su skladbe svjetovne popijevke pod naslovom *Liepo jutro* i *Na grobu Lize*, a namijenjene su mješovitom zboru a cappella. U vokalne skladbe možemo uvrstiti i mise koje su prilagođene jednoglasnom pjevanju bez pratnje.

7.2. Instrumentalne skladbe

Pintarićeve skladbe, koje pripadaju instrumentalnom području, su skladbe za klavir i orgulje. Za klavir je skladao pedeset šest skladbi, a za orgulje četrdeset šest skladbi. Klaviru je namijenio plesove, fantazije, varijacije, sonatine, a orguljama preludije, fuge i pastorele (Riman i Kinderić, 1998).

Kod klavirskih skladbi susrećemo cikluse pod različitim imenima i s različitim brojem skladbi: *Deutsche Taenze* (6 skladbi), *Acht Deutsche mit Coda* (8 skladbi), *Sieben Deutsche Taenze* (7 skladbi), *Sieben Ländler*, šest fuga i drugo. Skladbe za orgulje Pintarić, također, uvrštava u cikluse: *Fantasie* (6 skladbi), *Pastorellae* (4 i 3 skladbe), *Preludia* (6 skladbi), *Preludia et transitiones* (7 i 4 skladbe) i druge (Riman i Kinderić, 1998).

Većina se Pintarićevih skladbi nalazi u raznim arhivima, često s nečitim rukopisima. Sve autografe, prijepise i skladbe potrebno je u cijelosti redaktorski preurediti. Njegovi notni zapisi nemaju nikakve dinamičke i agogičke oznake, oznake za tempo, fraziranje i artikulaciju, što je potrebno za interpretaciju djela. To vrijedi i za one skladbe koje sadrže i ukrase čija izvedba nije naznačena (Riman i Kinderić, 1998).

Skladatelj i pedagog Svetislav Stančić objavio je više izdanja Pintarićevih skladbi, od kojih je prvo objavljeno 1927. godine. U prvo izdanje ubrajamo pet *Pastorellae*, dvije *Fantasiae* i *Sonatina in C*, dok je u drugom objavio četiri *Pastorellae*, dvije *Fantasiae* i drugi stavak *Sonatine in C* pod nazivom *Rondo* (Stančić, 1964).

Stančić (1964.) u svom predgovoru spominje Fortunata Pintarića kao izvrsnog orguljaša i pijanista. „To najbolje posvjedočavaju njegove kompozicije za orgulje i za klavir....iz njih izbija njegov vedri i naivni talent. Kretao se u oblasti sitnijih klavirskih formi a u nastojanju, da jednostavnim sredstvima poda uvjerljiv izražaj svoje svježje i sretne inspiracije“.

Prema Županoviću (1980.) skladbe su danas često izvođene i po njima je Pintarić stekao „brzopleto ishitreni, iako stilski asocijativno ispravan naziv hrvatskog Mozarta“. Slušajući njegove skladbe, možemo uočiti glazbenu lakoću i prpošnost koja karakterizira Mozartov stil. U njegovoj se često izvođenoj skladbi *Pastorellae*, nazvanoj *Dudaš* (slika 25), posebno odražava stilska pripadnost bečkoj klasicima, s težnjom korištenja hrvatskog međimurskog glazbenog melosa. Skladba je izvorno namijenjena orguljama, ali se često izvodi na klaviru, a govori o običajima bogoslužja na Božić.

Antić (1955.) navodi kako *Pastorellae – Dudaš* odaje skladbu klavirske konstrukcije u kojoj se tema suprotstavlja čistoj kvinti u basu, što podsjeća na narodni „pijev gajdaša“. Ovakvi stavci znače „maksimalnu stilizaciju i objektivaciju doživljaja prirode, tako da je njihova programnost samo pretekst za muzički izraz, koji je isto tako apsolutan, kao bilo koji sonatni stavak“.

PASTORALE IN F
(Dudaš) Fortunat PINTARIĆ

Presto

Org

f (2x p)

sempre legato

7

mf

13

f

19

p *f*

25

p

31

f

Slika 25. Notni zapis skladbe Pastorellae – Dudaš u formatu PDF. Preuzeto s web stranice na adresi crkvena-glazba.hr.

Pintarić je posebnu pozornost posvetio i plesovima, koje je skladao ne samo zbog svjetovnosti i valcera u društvenom životu, već zbog glazbenog izraza (ritma, melodije, harmonije). Sačuvano je trideset pet takvih plesova, valcera i ländlera. Puni naslovi plesova su: *Acht Deutsche mit Coda für das Agramer Redout*, *Deutsche Taenze*, *6 Deutsche mit Introduction*, *Trois und Coda, nebst einen Galllope*, *7 Deutsche Taenze samt Introduction*, *Trios und Coda für das Piano Forte* i *7 Ländler mit Introduction und Coda*. Te su skladbe jednolične s ujednačenom pratnjom basa i jednostavnog harmonijskog izričaja (Riman i Kinderić, 1998).

Prema Riman i Kinderiću (1998.) sačuvano je ukupno osam Pintarićevih fuga, od čega ih je šest smješteno u ciklus pod naslovom *Šest fuga i jedna predigra*. Dvije zasebne fuge su objavljene pod nazivom *Fuga u d-molu* i *Fuga u Es-duru*. Pisane su jednostavnim glazbenim izričajem, bez ritmičkih zahtjeva te po strogim kontrapunktskim načelima. Pintarićeve fuge (slika 26) su prve fuge skladane u Hrvatskoj te su odraz Bachovih fuga koje je temeljito proučavao.

TRI FUGE
1. fuga

Moderato e tranquillo ♩ = 84

p

Slika 26. Notni zapis Pintarićeve fuge (Riman i Kinderić, 1998).

Pintarić u fantazijama (slika 27) ne određuje glazbeni oblik te se u njima često nižu motivi i rečenice bez prisustva disonanci koje bi poremetile melodijski ili harmonijski izričaj. Melodija fantazije je kratka, efektna i puna raznolikosti, jer se kreće po sličnom, ali nikada po istom putu. Raznolikost melodije u fantaziji se postiže mijenjanjem tonaliteta. Pintarić je skladao ukupno šest fantazija, od kojih je Svetislav Stančić objavio dvije (Riman i Kinderić, 1998).

The image shows a page of musical notation for the first of four fantasies. The title is 'ČETIRI FANTAZIJE' with the subtitle '1. fantazija'. The tempo is 'Adagio' with a metronome marking of 60. The music is written for piano and includes various dynamics such as *p*, *mf*, and *f*. There are also performance instructions like *libero* and *legato*. The score consists of five systems of two staves each, with measure numbers 5, 9, 13, and 17 indicated at the beginning of their respective systems.

Slika 27. Pintarićeva fantazija (Riman i Kinderić, 1998).

Preludiji (slika 28) su iznimno značajni u instrumentalnom glazbenom opusu Fortunata Pintarića, zbog toga što se sastoje od vođenja melodije i cijelog glazbenog sadržaja kroz različite tonalitete, čime se dobiva samostalnost i umnu snalažljivost. Pintarić je skladao ukupno dvadeset četiri preludija većinom smještenih u cikluse. Šest preludija su naznačeni kao *Preludia pro Organo*, od kojih je drugi označen kao *Preludij in d* objavljen 1969. godine. Još dva ciklusa Pintarićevih preludija su *Transitiones et praeludia (Prelazi i predpremnice) za orgulje* i *Praeludia et Transitiones (modulacije) za orgulje*. Jedna vrsta preludija je ona koja služi u liturgiji kao uvodna skladba za početak mise, a druga vrsta je ona čiju namjenu i oblik ne povezujemo s vremenom i mjestom izvođenja. Te je preludije Pintarić uvrstio u *Crkvenu liru*, ali ih piše i zasebno. Preludiji su složenije glazbeno djelo te imaju složeniji harmonijski i melodijski ustroj (Riman i Kinderić, 1998).

DVA PRELUDIJA
1. preludij

Allegro moderato ♩ = 120

p

6

mf

11

f

legato

15

19

Slika 28. Notni zapis Pintarićevog preludija (Riman i Kinderić, 1998).

7.3. Vokalno instrumentalne skladbe

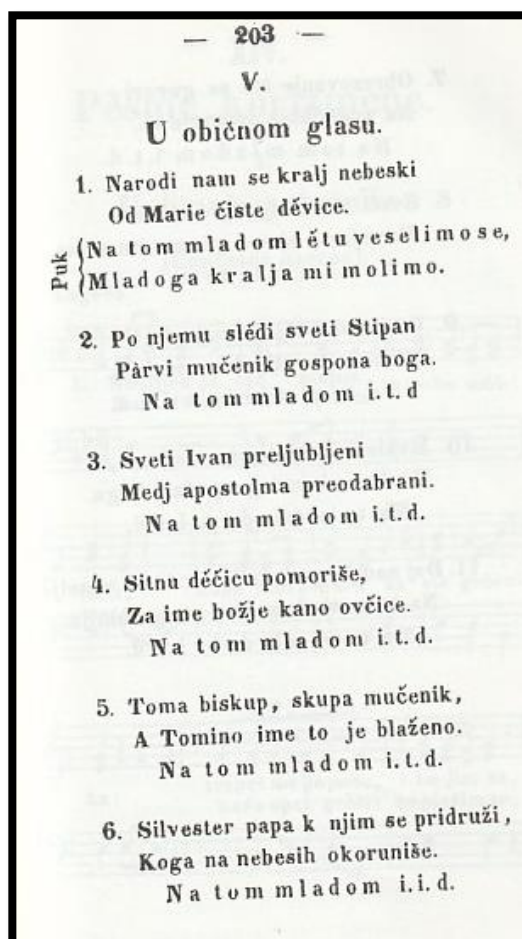
Pintarićeve vokalno instrumentalne skladbe mogu se podijeliti na duhovne i svjetovne skladbe. Svjetovne popijevke su sačuvane u vrlo malom broju i to u Kuhačevoj ostavštini, a najviše je duhovnih skladbi. Kuhačeva ostavština pohranjena je u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu, Hrvatskom državnom arhivu u Zagrebu, Glazbenom zavodu u Zagrebu, Hrvatskoj akademiji znanosti i umjetnosti te u samostanima Hrvatske franjevačke provincije sv. Ćirila i Metoda u kojima se mnoge skladbe čuvaju u privatnim zbirkama. Većina djela su prijepisi, koji su često neuredno prepisivani ili nepotpuni te se zbog toga ne može odrediti njihova kvaliteta. Četiri popijevke za gitaru ili glasovir su: *Mužu budi pesan posvetjena*, *Prvenac* s početnim tekstom *Ružice, oj ružice zelena*, *Moja deva* s početnim stihom *Ruže rastu, leri cvatu* te Pintarićev autograf *Davoria* pod naslovom *Polazak ilirskog viteza od svoje Ljube na neprijatelja Domovine svoje u vrijeme Rata u dva glasa uz klavier u muziku stavljena po Fortunatu Pintariću Iliru iz Ugarske* te sačuvana u prijepisu *Kitica* s početnim tekstom *Vjetrić se vije s kneževa luga* za tenor i glasovir (Riman i Kinderić, 1998).

Kuhač (1893.) navodi kako je autor mise *Sacrum Figurale in B* Fortunat Pintarić po tvrdnji Nikole Kraljeka. Misa Franje Langerera je ista, ali započinje tekstom *Hvalimo Mariju, pozdravljamo Majku Božju...*, dok u prijepisu u kojem je, po tvrdnji Kraljeka, Pintarić autor, tekst započinje *Kyrie, zmožni Bose*. Možemo zaključiti kako je Pintarić prepisivao mise raznih skladatelja, najviše svojih učitelja. Te su mise prepisivali drugi orguljaši, a autorstvo se određivalo prema rukopisu. Zbog toga se kod nekih skladbi pod Pintarićevim imenom, nalaze upisane skladbe drugih autora (Riman i Kinderić, 1998).

Pintarić je prema svom suvremeniku i suradniku Đuri Esteru „ostavio liepu kitu svakojakih kompozicijah, da bi, brate moj, puna mogao kola natovariti. Posljednje, što je u glasbu složio, bijaše moja pjesma pod naslovom: Tuga hrvatskoga rodoljuba nad sudbinom svojom; koju je na dvie melodije priredio. U mene je“ (Ester, 1867, str. 93).

8. POPIJEVKE

U Pintarićevom opusu susrećemo pučke popijevke, odnosno duhovne pjesme s jednostavnim napjevom koje vjernici pjevaju u različitim vjerskim prigodama. One su najbrojnije i sabrane u *Crkvenoj liri*, zajedno s popijevkama drugih autora. Pintarić ih je skladao i zasebno, smještajući ih u cikluse koji sadrže božićne popijevke na hrvatskom jeziku *Arie bosichne y korizmene* i *Arie pastorales*. U oba ciklusa ima ukupno petnaest popijevki. U prvom ih je devet od kojih je pet korizmenih, a u drugom ciklusu upisane su iste božićne popijevke s jednom dodatnom *Narodil nam se kralj nebeski* (slika 29). Ciklus *Crkveni pievi* sadrži osam popijevki, ciklus *Crkvene pjesme* sadrži tri božićne i tri popijevke s različitom tematikom, a ciklus *Trinaest crkvenih popijevki* ima trinaest popijevki različite tematike (Riman i Kinderić, 1998).

Slika 29. Dio teksta božićne popijevke Narodil nam se kralj nebeski (Demović, 1999).

Druga vrsta popijevki, za razliku od onih u *Crkvenoj liri*, nemaju instrumentalnog uvoda ni završetka, a često ni do kraja napisanog hrvatskog teksta. Oblik takvih popijevki je oblik male dvodijelne pjesme te im je harmonijski izričaj vrlo jednostavan. Temelji se na akordima glavnih ljestvičnih stupnjeva, s vrlo čestim izmjenom tonike i dominante kao temeljnog tona u basu. U božićnim se popijevkama osjeti narodni prizvuk te je melodijska linija pjevna i jednostavna. Osim što je građena postupnim uzlaznim i silaznim kretanjem, često sadržava i intervalske skokove u rasponu od kvarte do oktave. Sve popijevke su pretežito u jednom glasu ili za mješoviti pjevački zbor uz orguljašku pratnju (Riman i Kinderić, 1998).

Mnogi su muzikolozi istraživali nastanak tako rado pjevanih božićnih popijevki. Posebnu pozornost privlači popijevka *Kirie eleison* (slika 40) koja se redovito pjeva u liturgiji u božićno vrijeme (Riman, Kinderić, 1998). Barle (1922.) smatra kako je tu pjesmu uglazbio orguljaš stolne crkve, izvrstan glazbenik Franjo Langer. Vuk (1995.) tvrdi kako se tekst ove božićne popijevke najprije pojavio u rukopisnoj pjesmarici *Popevke Bosichne Ambrosiussa Kollaya 1835*. Smatra se da je orguljaš i učitelj Ambroz Kollay prepisao tekst *Kirie eleison (Gospodine, pomiluj)*, vjerojatno od Pintarića, koji je u to vrijeme djelovao u Varaždinu (Riman i Kinderić, 1998).

— 252 —

XX.

Napjev na litanie lauretanske.

Srednje.

Gospodine pomiluj! Isukarste

po - mi - luj! gospodine pomi-luj!

Svi

Isukarste čuj nas! Isukarste usliši nas.

Slika 30. Tekst popijevke *Gospodine, pomiluj* (Demović, 1999).

Osim popijevke *Kirie eleison* u Pintarićevoj božićnoj misi navedene su još dvije popijevke *Došel je z neba*, koja se danas pjeva *Nebo daj oko*. Popijevku *Dvanaesta je sad ura*, danas poznatu kao *Radosna je nam vura*, Pintarić uvrštava u svoju misu *Blagovjest*, u drugom primjerku, za *Evangelium*. U Pintarićevoj ostavštini nalazimo i božićnu skladbu *Detešce je porodjeno* (slika 31) za koju se navodi da je 1893. godine učitelj Georg Spindler skladao i harmonizirao napjev te popijevke (Riman i Kinderić, 1998).

— 197 —

III.

Uměřeno.

I. Detešce je po-ro-dje-no, u jasel-

Puk

cih po-lo-že-no; Isus sār-če-ni

ho-že moj! sārce ti dajem da būm tvoj.

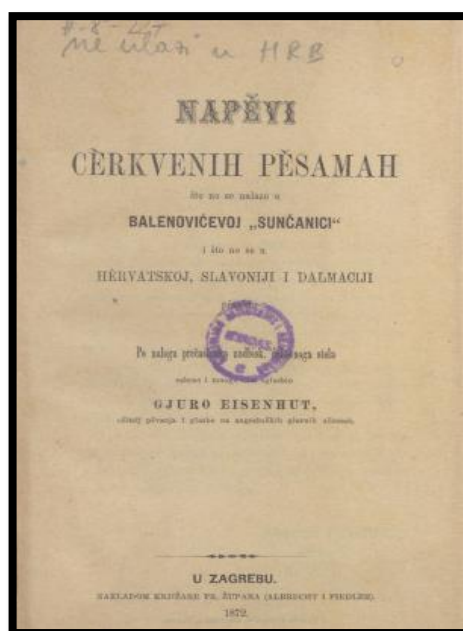
2. Jest otea boga pravi sin,
Iz neba snišao je visin.
Puk { Isus sār-če-ni bože moj!
Sārce ti dajem, da būm tvoj.

3. Čista ga děva rodila,
I svojim mlěkom gojila.
Isus sār-če-ni i. t. d.

12

Slika 31. Tekst božićne skladbe *Detešce je porodjeno* (Demović, 1999).

Pintarićeva popijevka *Čestit svijetu* s osamnaest kitica teksta nalazi se u pjesmarici *Napevi cerkvenih pesmah* Đure Eisenhuta (slika 32) te se vrlo rado izvodi i često je objavljivana. Tu popijevku Pintarić objavljuje u pjesmarici *Knjiga bogoljubnosti karstjanske* s deset kitica teksta, a ista se popijevka nalazi i u *Crkvenoj liri* s također deset kitica teksta (Riman, Kinderić, 1998).

Slika 31. Pjesmarica Napevi cerkvenih pesmah Đure Eisenhuta. Preuzeto s web stranice „Digitalne zbirke Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu“.

Franjo Kuhač kaže kako se za Pintarića može reći da je bio „*takve sretne inspiracije, da će Pintarić u nas možda dugo ostati nedostiziv. Pučke njegove crkvene popijevke nisu plod glazbena zanatlije ili plod fantazije običnog fratarskog orguljaša, već izliv čistog pobožnog ushita koji je pogodio hrvatski pučki glazbeni ton i ukus...melodija mu je misaona, bujna, logična, istinska, naravna i ugladjena*“ (Demović, 2007).

Treća vrsta popjevaka su popijevke koje su skladane složenijim glazbenim izričajem te stoga iziskuju ozbiljne,iskusne pjevače i orguljaše. Ove Pintarićeve koncertne popijevke prema načinu izvođenja mogu se svrstati kao popijevke: za: jedan glas i orgulje (četiri popijevke), dva glasa i orgulje (jedanaest popijevki), dva glasa, dvije violine i orgulje (jedna popijevka), dva glasa, manji orkestar i orgulje (jedna popijevka), tri glasa i orgulje (osam popijevki), mješoviti zbor i orgulje (jedanaest popijevki) te za muški zbor i orgulje (dvije popijevke). S obzirom da je kod svake popijevke definiran glas, susrećemo popijevke za sopran, tenor i instrumentalnu pratnju (orgulje ili manji orkestar); alt, bas i orgulje te kombinaciju dva ženska glasa, tenor i orgulje (Riman i Kinderić, 1998).

9. MISE

Pod misom podrazumijevamo cikličku skladbu s određenim brojem stavaka, koja definiranim tekstom, prati liturgiju. Namijenjene su različitim izvođačkim sastavima te mogu biti vrlo jednostavnog izraza. Takve mise s primjenom jednostavnih skladateljskih postupaka zovemo pučke mise. One su obično jednoglasne, strofne, s jednostavnim ritmom i pjevaju se uz pratnju orgulja. Te je mise Pintarić uvrstio u kantual *Crkvena lira*, što je i razumljivo jer je taj kantual bio namijenjen pučkom pjevanju. Mise složenijeg glazbenog oblika, namijenjene velikom izvođačkom sastavu sa zahtjevnim skladateljskim postupcima, zovu se koncertne mise i one se rijetko izvode u liturgiji (Riman i Kinderić, 1998).

Pintarićeve mise imaju ili prepjevani latinski tekst na kajkavski ili popijevke koje sadrže prepričane tekstove misnih dijelova, odnosno njihovu parafrazu. Te su mise skladane složenijim glazbenim oblikom, stoga iziskuju iskusne izvođače. Pintarić je skladao dvadeset četiri opsežne mise, a namijenjene su različitim izvođačkim sastavima. Takvom se čini jedna misa pod naslovom *Missa in A* (br. 15) koja pored imena ima naznačene popijevke na latinskom i hrvatskom jeziku: *Tantum ergo*, *Graduale* „*O moj Jezuš, ljubav moja*“, *Offertorium* „*Ja verujem, ja se ufam*“ (slika 32) te *Veni sancte Spiritus* (slika 33). Četiri mise namijenio je jednoglasnom a cappella izvođenju, a dvanaest misa jednoglasnom pjevanju uz pratnju orgulja. Za tri glasa i instrumentalnu pratnju skladao je dvije mise: jednu uz pratnju orgulja, a drugu uz pratnju manjeg orkestra. Šest misa posvetio je mješovitom zboru uz pratnju orgulja, a jedna je za muški zbor i orgulje (Riman i Kinderić, 1998).

— 138 —

Od trih poglavitih krępostih.
(Credo in te).

Lagano. kr.

1. Ja vé-rujem, ja se ufam, bo-že dra-gi

i:

Ijubim te: kár-stjanin se i-me-nu-jem,
za to o-no ave vérujem,

kr:

što nam sve-ta cãrk-va ma-ti za-po vé-da

vé-ro - va-ti.

Ponovi od do ~

— 139 —

2 Ja vé ru jem i. t. d.
Ja vérujem u jednoga
Otea, sina, duha boga;
Kojih triuh jest od véka
Jedna narav, jedna dika.
U toj véri i. t. d.

3 Ja vé ru jem i. t. d.
Ja vérujem, da jedini
Bog sin čóvëk se učini;
Za nas spasit slazio doli,
Svú kãrv svetu za nas proli.
U toj véri i. t. d.

4 Ja vé ru jem i. t. d.
Ja vérujem, da na tvomu
Sudu hocës ti strašnomu
Blagim nebo darovati,
A zle u vék pokarati.
U toj véri i. t. d.

5 Ja vé ru jem i. t. d.
Ja vérujem; jer sva ova
Ti pravedno očitova';
Ti mudrosti! sveznajuća
Prevarit nas nemoguća.
U toj véri i. t. d.

Slika 32. Notni zapis popijevke „Ja verujem, ja se ufam“ (Demović, 1999).

— 111 —

Nazivanje duha svetoga.
(Veni sancte Spiritus).

Uméreno

Doj-di du-še pre-ave-ti! zra-kom viš-nje
Pa-met na-šit pre-ave-ti;

svět-lo-sti, zra-kom viš-nje svět-lo-sti.

2. Otče ubogih hodi!
Rajsko sunce ishodi,
Darovniče žudjeni!

3. Těšitelju prentili!
Pomoćniče u sili!
Sladka naša nahlado!

4. Pokoju utrudjenih!
Nahlado upaljenih!
Těšitelju žalostnih!

7

Slika 33. Notni zapis popijevke „Veni sancte Spiritus“ (Demović, 1999).

Pintarić je skladao dva *Requiema*, oba za glas i orgulje, dijelove mise *Credo* (*Ja verujem u Boga*), za tri muška glasa i orgulje te *Sanctus* za glas i orgulje. Neki naslovi Pintarićevih misa su: *Misa*, *Missa*, *Missa Croatica*, *Pučka misa*, a mnoge mise nose naslove: *Sacrum*, *Sacrum Figurale*, *Sacrum Originale*, *Sacrum Pastorale*, *Solenne Sacrum* ili obrnuti poredak riječi *Figurale Sacrum*. Pintarić sklada mise koje sadrže samo glavne dijelove, odnosno ordinarijum mise, ali ima misa kod kojih sklada i promjenjive dijelove, odnosno, proprij mise. Popijevke (*Offertorium*) u promjenjivom dijelu mise označava: *Na Evangelium*, *Na Alduvanje*, *Za Podiganjem* i *Na koncu*. Nepromjenjive dijelove mise Pintarić označava: 1. *Gospodine, smiluj se* kao *Na početku* ili *Kyrie*, 2. *Slava* kao *Na dika*, *Na slavu* ili *Gloria*, 3. *Vjervanje* kao *Na veruvanje* ili *Credo*, 4. *Svet* kao *Na svet* ili *Sanctus*, 5. *Blagoslovljen* kao *Blagosloven* ili *Benedictus* i 6. *Jaganjče Božji* kao *Agnec Božji* ili *Agnus Dei* (Riman i Kinderić, 1998).

Prema glazbenoj analizi misa možemo zaključiti kako je Pintarić težio stvaranju jedinstvenog glazbenog djela. Želio je postići što jaču glazbenu povezanost stavaka, stoga se gradnja temelji na monotematici, a melodijski i ritmički kontrast iskazan je unutar pojedinog stavka. Tako je prvi dio mise *Kyrie* ili *Gospodine, smiluj se* rjeđe prekomponiran, a srednji dio *Kyria*, odnosno tekstualni dio *Christe eleison* pisan je u kraćim notnim vrijednostima, promijenjenom mjerom i tonalitetom, a izvodi ga jedan glas uz instrumentalnu pratnju. Valja još spomenuti da Pintarić od skladateljskih tehnika vrlo često rabi melodijsku i harmonijsku sekvencu kao glazbeno sredstvo za postizanje gradacije (Riman i Kinderić, 1998).

10. PEDAGOŠKI RAD

Pintarić se kao profesor u varaždinskoj gimnaziji bavio pedagoškim radom i literaturom, učeći klerike pjevanju i sviranju na orguljama. Učenje se nije svodilo samo na izravan kontakt učenika s instrumentom, već na podučavanje glazbene teorije. To nam dokazuju dvije Pintarićeve rukopisne knjižice. Jedna, koja je nastala 1852. godine, sastoji se od rukom ispisanih notnih linija, pod naslovom *Uputa u pjevanju za srednje škole*. U njoj se nalazi kratka teorija o hrvatskom jeziku i *pievkama* (solfeggio) te šest dijelova o metodici pjevanja. Metodika pjevanja govori o glasovima, vokalizaciji, disanju, pjevanju ljestvica i intervala. Druga Pintarićeva knjižica, pod naslovom *Temelj u nauku pjevanja Mihovilu Lukiću posvećen po Otcu Fortunatu Pintariću 1864.*, sadrži glazbenu teoriju i notne primjere za vježbanje. Jedina knjižica, koja je objavljena u Beču 1849. godine, je *Knjiga bogoljubnosti karstjanske sadržavajuća pobožnih molitvah i pesmah*. Ovom se knjigom profesor Pintarić služio u varaždinskoj gimnaziji te su ju i ostali preporučivali za rad u školama. Sadržava molitve i popijevke koje su se pjevale u liturgiji (Riman i Kinderić, 1998).

Slika 34. Iz Pintarićeve Upute u pjevanju za srednje škole iz 1852. godine, autograf (Riman, Kinderić, 1998).

11.ZAKLJUČAK

Međimurski skladatelj Fortunat Pintarić iz Čakovca slovi kao izvrsni orguljaš i crkveni skladatelj u Hrvatskoj, koji je uglazbio preko petsto crkvenih popjevaka. Njegova originalna glazbena djela ostavljaju najveći trag za crkvenu glazbu u Hrvatskoj. To što je Pintarić bio izuzetno svestrano glazbeno nadaren i duhovan, utjecalo je na široko prihvaćanje njegovih skladbi te zadovoljilo želju naroda da u bogoslužju pjevaju na hrvatskom jeziku. Pintarićeви životopisci kažu da je osim u glazbi bio vrlo uspješan pedagog i propovjednik (Riman, Kinderić, 1998).

Unatoč tome što Pintarićeва ostavština većim dijelom nije sačuvana, smatram da bi njegovi plodovi *sretne inspiracije* trebali biti više izloženi i predstavljeni budućim generacijama koje će se susresti s govorom i pjesmom Međimurja.

LITERATURA

1. Antić, B. (1955). *Bilješke o klavirskoj muzici u Hrvatskoj*. Zagreb: *Diplomska radnja*.
2. Barle, J. (1922). *O našim božićnim pjesmama*. Zagreb: *Sv. Cecilija*, sv. 6., str. 180-181.
3. Cvekan, P. (1978). *Čakovec i franjevci*. Čakovec.
4. Cvekan, P. (1989). *Koprivnica i franjevci*. Koprivnica.
5. Cvekan, P. (1990). *Kaptolski franjevci*. Zagreb.
6. Cvekan, P. (1992). *Životni put franjevca Fortunata Pintarića*. Koprivnica, *Podravski zbornik*, Muzej grada Koprivnice.
7. Demović, M. (1999). *Prva hrvatska školska pjesmarica - Knjiga pesmah Fortunata Pintarića*. Glas Koncila: Zagreb
8. Demović, M. (2007). *Rasprave i prilozi iz stare hrvatske glazbene prošlosti s bibliografijom*. Glas Koncila: Zagreb
9. Ester, Đ. (1867). *Dopis*. Zagreb, *Napredak*, br.6, Glasilo „učiteljske zadruge“.
10. Filić, K. (1972). *Glazbeni život Varaždina*. Varaždin, Muzička škola Varaždin.
11. Kinderić, P. (1992). *Skladateljski rad Fortunata Pintarića*. Koprivnica, *Podravski zbornik*, Muzej grada Koprivnice.
12. Klaić, V. (1892). *Hrvati i mjedjunarodna glasbena i kazališna izložba u Beču*. Zagreb, *Časopis za svjetovnu i crkvenu glazbu*.
13. Kuhač, F. (1893). *Ilirski glazbenici*. Zagreb: Matica hrvatska
14. Kurpes, K. (1937). *Prigodom sedamdeset godišnjice smrti skladatelja Fortunata Pintarića, reda sv. Franje*. Zagreb: *Sv. Cecilija*, sv. 4., str. 113.-116.
15. Petrić, H. (2018). *O franjevcima i Koprivnici od 16. do početka 18. stoljeća*. Podravina: Odsjek za povijest, Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu.
16. Pletenac, V. (1986). *Varaždinska gimnazija od 1636. do kraja Prvog svjetskog rata*. Varaždin: Savjet SC „Gabriel Santo“ Varaždin
17. Plevnjak, F. (1910). *Prilozi za kulturnu povijest hrvatskog svećenstva*. Zagreb: Vlastita naklada
18. Riman, M., Kinderić, P. (1998). *Hrvatski skladatelj o. Fortunat Pintarić*. Rijeka: Tiskara Rijeka d.d.
19. Stančić, S. (1964). *O. Fortunat Pintarić. Kompozicije za klavir*. Zagreb: Hrvatski glazbeni zavod

20. Šaban, L. (1986). *150. obljetnica hrvatskog narodnog preporoda*. Zagreb: Sv. *Cecilija*, br. 1., 2., str. 13.-16.
21. Valdec, S. (1914). *Uspomene iz najmladjeg mog djačkog života u Varaždinu*. Varaždin: Vlastita naklada
22. Žižić, I. (2006). *Liturgijska glazba između očuvanja glazbene baštine i liturgijske prakse*. Split: *Crkva u svijetu*, 42 (2007), br. 2, 306-329.
23. Županović, L. (1980). *Stoljeća hrvatske glazbe*. Zagreb: Školska knjiga
24. Županović, L. (1992). *Skladateljstvo (Josipa) Fortunata Pintarića (1798.-1867.)*. Koprivnica, *Podravski zbornik*, Muzej grada Koprivnice.
25. Horvat, V., Klinčić, I. (2017). Pavlinski glazbeni priručnici. *Hrčak*, na adresi [file:///C:/Users/38591/Downloads/kaj3_4_str153_164_Horvat_Klincic%20\(2\).pdf](file:///C:/Users/38591/Downloads/kaj3_4_str153_164_Horvat_Klincic%20(2).pdf) (7.5.2020.)
26. Gradski muzej Varaždin na adresi http://www.gmv.hr/izlozbe/varazdin_1848/images/7.3.html (6.5.2020.)
27. Hrvatska turistička zajednica na adresi <https://croatia.hr/hr-HR/doziviljaji/kultura-i-bastina/unesco-nematerijalna-dobra-medimurska-popevka> (7.5.2020.)
28. Podravina.hr na adresi <https://epodravina.hr/nagradene-saksofonistice-umjetnicke-skole-qfortunat-pintaricq/> (7.5.2020.)
29. Metelgrad, najveća digitalna knjižnica – Uspomene iz najmladjeg mog djačkog života u Varaždinu na adresi http://library.foi.hr/lib/knjiga.php?sqlid=1&sqlx=X00175&vrsta=ZBI_KAT&grupa=WARASDINIENSIA_BIOGRAFIJE&broj (7.5.2020.)
30. Franjevački samostan Subotica na adresi <https://www.franjevcisubotica.rs/sveti-franjo-asiski> (7.5.2020.)
31. Hrvatska franjevačka provincija sv. Ćirila i Metoda na adresi <http://www.ofm.hr/povijest-provincije/> (7.5.2020.)
32. Metelgrad, najveća digitalna knjižnica na adresi http://library.foi.hr/m3/ksr1.php?B=70&K=P&O=1&dlib=&L=&H=&upit=P_AVLINI (7.5.2020.)
33. Digitalne zbirke Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu na adresi <https://digitalna.nsk.hr/pb/?object=list&mrf%5B10206%5D%5B553504%5D=a&page=2> (7.5.2020.)

- 34.** Metelgrad, najveća digitalna knjižnica na adresi
<http://library.foi.hr/knjige/knjiga1.aspx?B=1&C=X00900> (7.5.2020.)
- 35.** Metelgrad, najveća digitalna knjižnica na adresi
<http://library.foi.hr/knjige/knjiga1.aspx?B=1&C=X00270> (7.5.2020.)
- 36.** Metelgrad, najveća digitalna knjižnica na adresi
http://library.foi.hr/lib/knjiga.php?sqlid=1&sqlx=X00685&U=fortunat*pintari%C4%87&mg=&lang=&vrsta=&grupa=&H=METELGRAD (7.5.2020.)
- 37.** Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti na adresi http://info.hazu.hr/hr/akademiji/osnutak_akademije/strossmayer/ (7.5.2020.)
- 38.** Metelgrad, najveća digitalna knjižnica na adresi
<http://library.foi.hr/lib/knjiga.php?B=573&sqlx=8604&ser=&sqlid=573&sqlnivo=&css=&H=&U=CRKVENA%20GLAZBA> (7.5.2020.)
- 39.** Najbolje u Hrvatskoj na adresi
<https://www.najboljeuhrvatskoj.info/ideje/franjevacki-samostan-sv-antunapadovanskog-1548.html> (8.5.2020.)
- 40.** Digitalne zbirke Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu na adresi
<https://digitalna.nsk.hr/pb/?object=linked&c2o=73505&page=3> (8.5.2020.)
- 41.** Crkvena glazba na adresi <http://crkvena-glazba.hr/wp-content/uploads/2016/11/PASTORALE-F-DUR-Pintaric%CC%81.pdf>
(11.5.2020.)

PRILOZI

Prilog 1. Notni zapis iz Pintarićeve pjesmarice, autograf (Riman i Kinderić, 1998).

2 De Deo Patre. \downarrow

1 - O Boze Dragi! ia kuu to lyubim te be.
2 - Kainikai drugo ne misz li pamet moia
3 - Chisto nikai drugo ia, ne se tim ko te ti

1 - O Boze dragi ia kuu to lyubim te be, az predi ti, az
2 - Kainikai drugo ne misz li pamet moia, neg znamo tho, neg
3 - Chistonikai drugo ia ne selem hote ti, kak tui no kate

1 - predi ti, ti je - zi - lyu, bil me ne, Nitvolyu moju al dujem tu,
2 - Znamo te, to kai hoche vo - lya tvoia, Nikaimoi kazum nai nekhly i,
3 - jedi no to, dai znam kai hocheb ti, vzedkajgo prikazal szi me ne,

Prilog 2. Notni zapis iz Pintarićeve *Knjige bogoljubnosti karstjanske – Detešce je porodjeno* (Riman i Kinderić, 1998).

g. H. $\text{♩} = 112$ III. *comp. Pintarić*
Uměřeno.

1. Detešce je po-ro-dje-no, u jasel-
Puk
cih po-lo-že-no; Isus sār-če-ni
bo-že moj! sārce ti dajem da bñm tvoj.

2. Jest oca boga pravi sin,
Iz neba snišao je visin.
Puk { Isus sārčeni bože moj!
Sārce ti dajem, da bñm tvoj.

3. Čista ga děva rodila,
I svojim mlěkom gojila.
Isus sārčeni i. t. d.

4. Tovar i volek dvore mu
Bogu od vėka zmožnomu.
Isus sārčeni i. t. d.

5. Isus mu ime otac da,
Za nas odkupit odabrā.
Isus sārčeni i. t. d.

6. Ki děli ljudma radosti,
I dare božje milosti.
Isus sārčeni i. t. d.

7. On koj na vlasu sva dārži.
Porad čovėka sad tārpi.
Isus sārčeni i. t. d.

8. Čast budi dika poštenje
Isusu, ki nam rodjen je.
Isus sārčeni i. t. d.

9. Hvala i budi děvici
Prėčistoj bogorodici.
Isus sārčeni i. t. d.

12

Prilog 3. Notni zapis *Dva preludija – 1. preludij* (Riman i Kinderić, 1998)

DVA PRELUDIJA
1. preludij

Allegro moderato ♩ = 120

p

6 *mf*

11 *f*
legato

15

19

23

Musical notation for measures 23-25. Treble clef has chords. Bass clef has a rhythmic pattern of eighth notes.

26

Musical notation for measures 26-28. Treble clef has chords. Bass clef has a continuous eighth-note line. The word *legato* is written below the bass line.

29

Musical notation for measures 29-32. Treble clef has chords with dynamics *mf*, *p*, and *mf*. Bass clef has a rhythmic pattern.

33

Musical notation for measures 33-36. Treble clef has eighth-note lines. Bass clef has eighth-note lines with some rests.

37

Musical notation for measures 37-40. Treble clef has chords with dynamics *p* and *mf*. Bass clef has a rhythmic pattern.

41

45

49

53

f

p

mf

mp

mp

p

Detailed description: This image shows a page of musical notation for piano, consisting of four systems of staves. Each system has a treble and bass clef. The first system (measures 41-44) features a complex texture with many beamed notes and a dynamic marking of *f*. The second system (measures 45-48) has a more rhythmic feel with block chords and a dynamic marking of *p*. The third system (measures 49-52) continues with a mix of textures and includes dynamic markings of *mf* and *mp*. The fourth system (measures 53-56) concludes with a final cadence, featuring dynamic markings of *mp* and *p*. The notation includes various articulations such as slurs, ties, and accents, and some notes are marked with a circled 'h'.

Prilog 4. Notni zapis *Tri fuge – 1. fuga* (Riman i Kinderić, 1998)

TRI FUGE
1. fuga

Moderato e tranquillo ♩ = 84

p

7

12

16

20

24 *mf*

27

30

34

38

This musical score consists of five systems of piano music, each with a treble and bass staff. The first system begins at measure 24 with a mezzo-forte (*mf*) dynamic. The music features a complex interplay of eighth and sixteenth notes, often beamed together, with various articulations such as slurs and accents. The second system starts at measure 27, the third at measure 30, the fourth at measure 34, and the fifth at measure 38. The notation includes a variety of rhythmic patterns and chordal textures, typical of a classical piano piece.

TRI FUORI

41

45

legato

49

f

53

57

legato

61

65 *legato*

69

73 *legato* *mf* *poco rall*

77 *ff* *a tempo*

81 *mf* *p*

Detailed description: This is a page of musical notation for piano, consisting of six systems of staves. Each system has a treble and bass clef staff. The music is written in a key with one sharp (F#) and a 3/4 time signature. Measure numbers 61, 65, 69, 73, 77, and 81 are indicated at the beginning of their respective systems. Performance markings include *legato* (measures 65, 73), *mf* (measures 73, 81), *poco rall* (measures 73-74), *ff* (measures 77-78), and *a tempo* (measures 77-78). The score features a variety of rhythmic patterns, including eighth and sixteenth notes, and rests. The piece concludes with a double bar line at the end of measure 81.

Prilog 5. Notni zapis *Veni sancte Spiritus* (Riman i Kinderić, 1998).

VENI, SANCTE SPIRITUS

Moderato ♩ = 96

SOPRAN I ALT
p
Ve- ni, San- cte spi- ri- tus, re- ple tu-

TENOR I BAS
p

ORGULJE
p

6
o- rum cor- da fi- de- li- um, re- ple cor- da fi-
cresc.

11
de- li- um et tu- i a- mo- ris in e- is
p

16

i- gnem ac- cen- *p* de, qui per di-
qui per di-

21

ver- si- ta- tem lin- gua- rum cun-
cresc.

26

cta- rum *mp* gen- tes in u- ni- ta- te
mp

Detailed description: This is a page of musical notation for a vocal and piano piece. The score is written in G major (one sharp) and 4/4 time. It consists of four systems of music, each with a vocal line and a piano accompaniment. The first system (measures 16-20) features a vocal line with lyrics 'i- gnem ac- cen- de, qui per di-' and a piano accompaniment with a dynamic marking of *p*. The second system (measures 21-25) continues the vocal line with lyrics 'ver- si- ta- tem lin- gua- rum cun-' and includes a *cresc.* marking. The third system (measures 26-30) features a vocal line with lyrics 'cta- rum gen- tes in u- ni- ta- te' and a piano accompaniment with a dynamic marking of *mp*. The piano accompaniment includes various textures, including chords and melodic lines, with some passages marked *mp*.

31
fi- de- i con- gre- ga- sti, *f*

35
mp gen- tes in u- ni- ta- te fi- de- i *cresc.*

39
con- gre- ga- sti. *f*

Detailed description of the musical score: The score is written for a choir and piano. It consists of four systems of music. The first system (measures 31-34) features a vocal line with lyrics 'fi- de- i con- gre- ga- sti,' and a piano accompaniment. The vocal line starts with a half note 'fi-' and continues with eighth notes 'de- i con- gre- ga- sti,'. The piano accompaniment has a steady eighth-note bass line and chords in the right hand. A dynamic marking of *f* is present. The second system (measures 35-38) has a vocal line with lyrics 'gen- tes in u- ni- ta- te fi- de- i' and a piano accompaniment. The vocal line has a half note 'gen-' followed by eighth notes 'tes in u- ni- ta- te fi- de- i'. A dynamic marking of *mp* is at the start, and *cresc.* is written above the vocal line. The piano accompaniment continues with a similar pattern. The third system (measures 39-42) has a vocal line with lyrics 'con- gre- ga- sti.' and a piano accompaniment. The vocal line has a half note 'con-' followed by eighth notes 'gre- ga- sti.'. A dynamic marking of *f* is present. The piano accompaniment concludes with a final chord. The key signature is three sharps (F#, C#, G#) and the time signature is 4/4.

Životopis

Rođena sam u Varaždinu 9. siječnja 1997. godine. Osnovnoškolsko obrazovanje završila sam u II. osnovnoj školi Čakovec. Nakon toga upisujem i završavam srednju školu, Gimnaziju „Josip Štolcer Slavenski“ u Čakovcu. Godine 2015. upisujem se na Učiteljski fakultet Sveučilišta u Zagrebu - Odsjek u Čakovcu, na smjer razredne nastave s pojačanim programom nastavnog predmeta hrvatski jezik.

Izjava o samostalnoj izradi rada

Ja, Petra Brkić, izjavljujem da sam ovaj diplomski rad na temu *Međimurski skladatelj Fortunat Pintarić* izradila samostalno vlastitim znanjem, uz pomoć stručne literature i mentorstva višeg predavača Branimira Magdalenića.

Potpis:
